

Novinky zahraniční knihovnické literatury

57. ADLER, Elhanan

Multilingual and Multiscript Subject Access : the Case of Israel [Izrael : předmětový přístup v různých jazycích a způsobech zápisu] / Elhanan Adler

In: Intern. Cat. Bibliogr. Control. – [Frankfurt a. M.]. – 1011-8829. – 30, č. 2 (2001), s. 32-33.

V příspěvku, který byl prezentován na 66. Generální konferenci IFLA v Jeruzalémě, Elhanan Adler hovoří o Izraeli jako o územním celku, v němž se užívá nejen několika jazyků, ale v souvislosti s nimi též různých druhů písma. Oficiálními jazyky jsou zde hebrejšтина a arabština, přičemž třetím, běžně užívaným, ale neoficiálním jazykem je angličtina. Veřejné knihovny však upřednostňují spíše jazyk hebrejský. Jen několik knihoven nabízí možnost přístupu k dokumentům v různých jazycích (vícejazyčný přístup) a písmech (multiscriptový přístup). Současným trendem v akademických knihovnách je využívání anglického jazyka pro tvorbu autoritního záhlaví a pro vyhledávání dle klíčových slov.

58. ANTONOV, A. V.

Problema vyjavlenija znanij v presyščennom informaciej mire [Problém získávání znalostí ve světě přeplněném informacemi] / A. V. Antonov

In: Nauč. Techn. Inform. Ser. 1. – [Moskva]. – 0548-0019. – Č. 10 (2002), s. 15-19. Pozn. 8, tab. 3.

Autor se zabývá problémem dobývání znalostí (možnostmi převodu skrytých znalostí do zjevné podoby). Představuje jednu z možných technologií získávání znalostí z dokumentů (text mining), a sice automatizovaný systém vyhledávání a analytického zpracování informací BIO-ZOOM vytvořený ruskou korporací Galaktika v roce 1999 (BIO – Bol' šije informacionnyje ob' jekty, Velké informační objekty, viz <http://zoom.galaktika.ru>). Systém je založen na principu textové analýzy velkého objemu dokumentů v reálném čase. Technologie BIO-ZOOM je realizována v komerčním produktu Galaktika-Zoom, který dnes využívá několik velkých ruských korporací, a také ústřední orgány státní správy pro analytickou činnost. Autor uvádí příklady využití výchozí textové databáze. Připomíná průzkum IBM, podle kterého ve světě, kde je přebytek informací, dochází k paradoxu: nejdůležitější rozhodnutí se přijímají na základě nedostatečných informací (IBM uvádí 7% využití informací při rozhodování top-manažerů). Podle specialistů z oblasti systémů řízení bude stoupat využití analytických technologií, analytické systémy se však musí přeměnit z reaktivních (analýza toho, co se stalo) na proaktivní (řízení rozhodovacích procesů, technologie schopné prognózovat v reálném čase).

59. BAILEY, Russel – TIERNEY, Barbara

Information Commons Redux : Concept, Evolution, and Transcending the Tragedy of the Commons [Informační uzel : jeho pojetí, vývoj a přesah tragédie] / Russell Bailey, Barbara Tierney

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28, č. 5 (2002), s. 277-286. Lit. a pozn. 30.

V poslední době se hodně píše o tzv. Information Commons (informačním uzlu – dále IC). Cílem IC akademických knihoven University of North Carolina v Charlotte (UNCC) je poskytování informačních služeb, které umožňují, usnadňují a zefektivňují výuku a vědeckou výchovu jak v současné podobě, tak směrem k zásadněji výzkumnému charakteru. IC má úzkou vazbu na akvizici, knihovní systémy a další útvary knihovny, které aspirují na poskytování dynamického a integrativního přístupu ke (1) vhodným prostorům, (2) informačním a technologickým zdrojům a (3) informačním službám pro studenty, absolventy, učitelský sbor a další uživatele UNCC. IC sestává z útvaru výuky (Instructional Unit), médií (Media Unit), informačních služeb (Reference Unit) a služeb vědeckých dat (Research Data Services) a snaží se uspokojit informační potřeby primárních uživatelů, jimiž jsou z 80 % studenti. Uvádí se stručný přehled různých konceptů a stavu realizace IC v UNCC. Probírají se jednotlivé útvary IC z hlediska jejich strategické vazby a funkční integrace. Za tragédii IC je považováno plýtvání zdroji, jemuž by bylo možno zabránit pečlivou a konzistentní výukou a kvalifikací učitelského sboru a uživatelů knihoven UNCC. Autor se zabývá též obecnějšími otázkami týkajícími se IC a uvádí v této souvislosti řadu příkladů z dalších amerických univerzit včetně jejich URL. (Pozn. red.: o IC viz též článek Donalda Beagle v této rubrice.)

60. BEAGLE, Donald

Extending the Information Commons : From Instructional Testbed to Internet2 [Rozšiřování informačního uzlu : od instruktážní zkušebny k Internetu2] / Donald Beagle

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28, č. 5 (2002), s. 287-296. Lit. 81.

Autor reaguje na konceptualizaci informačního uzlu (Information Commons – IC) popsanou v článku Baileyeho a Tierneyové (viz záznam č. 59 v této rubrice). Klade si otázku, zda má akademická knihovna budoucnost, a s uspokojením poznamenává, že IC přispívá k přetvoření pojetí knihovny v University of North Carolina v Charlotte (UNCC). IC chápe jako případ volně spojených systémů (loosely coupled systems) v digitálním prostředí. Hlavními doménami

IC jsou přitom domény pro výuku, média, informace a vědecká data. Doména pro výuku je kladena na první místo v souladu s tím, že výuka bude v budoucnu nejdůležitějším paradigmatem akademických knihoven. Za další ze služeb, jimiž by akademické knihovny měly přispět k novým prioritám výuky, autor považuje na webu založené kurzy bibliografické gramotnosti. Má-li akademická knihovna budoucnosti představovat nejvýznamnější ohnisko výuky, pak by měl být IC chápán jako laboratoř pro provádění výzkumů a středisko pro zkoušení a hodnocení technických a pedagogických novinek. V budoucnu by se IC mohl vyvinout v dokonalejší internet – Internet2. Toho by bylo možno použít i za hranicemi velkých vědeckých institucí a mohl by se stát prototypem efektivnějšího přenosu dat, pořádání elektronických konferencí či multimediální integrace, které by mohly mít dopad na způsob, jakým budou další generace používat virtuálního prostředí pro vzdělávání. Knihovny a školy založené na Internetu2 by mohly také shromažďovat a katalogizovat znovupoužitelné informační objekty (reusable information objects – RIO), znovupoužitelné učební objekty (reusable learning objects – RLO) a dynamické datové soubory – stejně tak, jako dnes shromažďujeme a katalogizujeme knihy a časopisy.

61. Bibliographical information on books : a survey of provision and use in academic and public libraries [Bibliografické informace o knihách : studie o jejich získávání a využívání ve vysokoškolských a veřejných knihovnách] / David Nicholas, Paul Huntington, Ralph Adam, Anthony Watkinson
In: J. Libr. Inform. Sci. – [London]. – 0961-0006. – 33, č. 3 (2001), s. 75-84. Lit. 13, tabulky v textu.

Příspěvek přibližuje výsledky dotazníkového šetření o využívání bibliografických informací o knihách prováděného mezi akvizitory, katalogizátory a vedoucími pracovníky 236 britských vysokoškolských a veřejných knihoven. Knihovnám byly rozeslány dotazníky v elektronické podobě, přičemž 50 vyplněných se vrátilo zpět (návratnost 21 %) a bylo dále zpracováno. Hlavním cílem studie bylo zjistit, jakým způsobem a proč tyto knihovny nejčastěji získávají bibliografické informace o knihách a jakým způsobem personál knihovny tyto informace využívá. Konkrétně se autoři projektu snažili získat co nejpřesnější údaje o tom, které poskytovatele těchto dat knihovny upřednostňují a proč, jaké doplňkové informace k nim nejčastěji přidávají, jaké faktory ovlivňují akvizici, jaký rozsah a podobu bibliografického záznamu knihovny preferují, jaká je výše rozpočtu určeného na získávání těchto dat, zda je výběr a způsob využívání těchto informací ovlivněn faktory, jako je typ a geografická poloha knihovny atd. Výsledky ukázaly, že 25 % knihoven využívá služeb alespoň 2 poskytovatelů, přičemž nejvyužívanější jsou: British Library (14,6 %), BLCMP (12,2 %), knižní dodavatelé (9,8 %), Amazon (9,1 %), Whitaker's British Books in Print (7,9 %) a Whitaker's Bookbank (7,9 %). Charakteristiky bibliografických dat (včetně hodnocení kvalitativních parametrů) od různých poskytovatelů jsou představeny v tabulkách.

62. BLAKEMORE, Michael – McKEEVER, Lucy

Users of official European statistical data – investigating information needs [Uživatelé oficiálních statistických dat o Evropské unii – výzkum informačních potřeb] / Michael Blakemore, Lucy McKeever
In: J. Libr. Inform. Sci. – [London]. – 0961-0006. – 33, č. 3 (2001), s. 59-67. Lit., pozn.

Autoři v článku prezentují výsledky projektu iniciovaného britským Zdrojovým centrem pro přístup k informacím o Evropské unii (Resource Centre for Access to Data on Europe, r•cade, <http://r•cade.dur.ac.uk/>). Cílem výzkumu bylo jednak pomoci r•cade rozvíjet jeho vlastní iniciativy, jednak podpořit partnerství r•cade s projektem EU Metody přístupu k datům a metadatům o Evropské unii (nazvaným MADAME – Methods for Acces to Data and Metadata on Europe, <http://www.info2000-madame.org/>). Tato spolupráce se rozvíjí od roku 1999. Většinu dat, jež má r•cade k dispozici, získává prostřednictvím oficiálního statistického úřadu pro EU Eurostat (<http://europa.eu.int/eurostat/>), který úzce spolupracuje s národními statistickými úřady. Právě koncem roku 1999 centrum r•cade uspořádalo setkání se svými stálými zákazníky a paralelně s informačními pracovníky působícími v britských vysokoškolských knihovnách. Účastnili se mimo jiné také zástupci Evropských dokumentačních center (European Documentation Centres, EDC), která v současnosti tvoří poměrně dobře fungující síť. Cílem setkání bylo především zjištění odezvy na kvalitu služeb, které r•cade průběžně poskytuje, určit problematické oblasti, zkoumat informační potřeby uživatelů a na základě toho stanovit uživatelský profil, prezentovat nové on-line systémy poskytování výše uvedeného typu informací a získat od uživatelů přímé kritické hodnocení. Data získaná od různých okruhů uživatelů jsou v článku podrobněji prezentována.

63. CALABRESI, Maria Patrizia

Two National central Libraries in Italy : Bibliographic Co-operation or Competition? [Dvě Národní ústřední knihovny v Itálii : kooperace nebo konkurence v oblasti bibliografie?] / Maria Patrizia Calabresi
In: Intern. Cat. Bibliogr. Control. – [Frankfurt a. M.]. – 1011-8829. – 30, č. 2 (2001), s. 37-39.

V článku je popsán vývoj italských národních knihoven, národní bibliografie, souborných katalogů a instituce pro koordinaci italského knihovního systému. Itálie disponuje šesti národními a dvěma ústředními národními knihovnami. Národní knihovny vznikly v jednotlivých správních celcích ještě před sjednocením Itálie v roce 1861. Po sjednocení Itálie bylo nutno založit národní knihovnu, která by prezentovala celé území jako politický a kulturní celek. Tak byla v roce 1865 postavena Ústřední národní knihovna v tehdejší hlavním královském městě – ve Florencii; po vyhlášení Říma hlavním městem pak byla druhá Ústřední národní knihovna založena v roce 1875 ještě i v Římě. Obě tyto knihovny jsou dnes nazývány Ústředními národními knihovnami Itálie. Jejich úlohy a funkce byly definovány v roce 1885 a potvrzeny v roce 1967. Obě se jednak kompletně obsáhnou italskou produkci, jednak co nejvíce postihnou literaturu zahraniční, obě mají právo povinného výtisku. V oblasti národní bibliografie se doplňují a spolupracují spolu. Ústřední národní knihovna ve Florencii se zaměřuje na konzervaci a katalogizaci všech dokumentů vydaných v Itálii, zatímco knihovna v Římě se soustřeďuje na italskou kulturu v zahraničních

publikacích. Katalogizace probíhá od roku 1975 ve formátu ANNAMARC a od roku 1984 se řídí pravidly ISBD. Zhruba v roce 1985 se začalo pracovat na souborném on-line katalogu. Tato databáze je součástí Národní knihovny služby (SBN – Servizio Bibliotecario Nazionale; více o této instituci viz záznam č. 69), která shromažďuje také informace o knihovnách a poskytuje nebo podporuje další služby (vyhledávání dokumentů v katalozích některých muzeí a knihoven a v některých dalších specializovaných databázích, meziknihovní výpůjční služby, reprodukční služby). Pracuje na vytvoření portálu italských knihoven (Portale delle biblioteche). Italská národní bibliografie (Bibliografia Nazionale Italiana) vychází v tištěné podobě, na magnetofonových páscích, na disketách a na CD-ROM, a to v pěti řadách: monografie, seriály, disertační práce, dětské knihy a hudební nosiče.

64. CAMPBELL, Debbie

Federating access to digital objects : PictureAustralia [Společný přístup ke sbírkám digitálních objektů : PictureAustralia] / Debbie Campbell

In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 3 (2002), s. 182-187. Pozn. a odkazy 14. Il. v textu.

Zároveň s oslavou stého výročí Federace šesti australských kolonií proběhla v Národní knihovně Austrálie oslava prvních narozenin služby PictureAustralia (<http://www.picturesaustralia.com/>). Jde o službu založenou na unifikovaném webovém přístupu do distribuovaných digitalizovaných obrazových kolekcí více než patnácti zástupců kultury Commonwealthu: archivů, muzeí, galerií, kulturních společností, knihoven a univerzit. Zástupci zahraničních kulturních institucí nejsou z projektu vyloučeni. Musí být však splněna podmínka, že objekty, které instituce do databáze poskytují, se týkají Austrálie. Služba PictureAustralia je založena na spolupráci všech těchto institucí, které uchovávají originální obrazový materiál: původní fotografie, umělecká díla a trojrozměrné objekty. Služba je veřejnosti přístupná zdarma. Metadata jsou vkládána do Dublin Core schématu. Vyhledávací systém podporuje protokol Z39.50. Záznamy jsou zobrazovány v různých formátech – např. USMARC, GRS-1 (General Records Schedules) nebo SUTRS (Simple Unstructured Text Record Syntax). Vyhledávací prostředí je maximálně přizpůsobeno konečnému uživateli: základní a pokročilé vyhledávání, propracovaná nápověda s tipy pro vyhledávání atp. Autorka stručně zmiňuje zpracování dat.

65. CLYDE, Laurel A.

Continuing Professional Education for the Information Society [Rozvíjení odborného vzdělávání v informační společnosti] / Laurel A. Clyde

In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 18-23. Pozn. 1, lit. 4.

Pátá celosvětová konference na téma celosvětového vzdělávání v knihovnicko-informačních profesích (The Fifth World Conference on Continuing Professional Education for the Library and Information Science Professions) pořádaná sekci IFLA – kulatým stolem CPERT (Continuing Professional Education Round Table) se konala ve skotském Aberdeenu ve dnech 14.-16. srpna 2002, přítomni byli odborníci z celé řady zemí, např. z Austrálie, Chorvatska, Řecka, Francie, Německa a dalších. Ve středu zájmu stála otázka rozvíjení aktivit v oblasti vzdělávání knihovníků a informačních pracovníků. Snahou CPERT je zajistit pro jejich profesní rozvoj dostatek příležitostí a co nejvhodnější podmínky. Diskuze byla mimo jiné zaměřena na všeobecné strategie vedoucí ke zlepšení celkového stavu současného knihovnictví. Jedním z východisek by měla být právě garance efektivně řízeného systému vzdělávání v rámci univerzit i knihoven. Dále byly řešeny otázky podpory programů výuky informační gramotnosti na školách. Bylo představeno několik nových vzdělávacích projektů jako např. DISSAnet – Developmnet in Information Science in Southern Africa (Rozvoj informační vědy v Jižní Africe, <http://www.dissanet.com>) podporovaný mj. Dánskou agenturou pro mezinárodní rozvoj (Danish International Development Agency, DANIDA), projekt HIMSS Univerzity v Birminghamu – Hybrid Information Management: Skills for Senior Staff (<http://www.himss.bham.ac.uk>). Podle informace v závěru článku (a také podle webových stránek IFLA – pozn. red.) se kulatý stůl CPERT přeměnil na sekci CPDWL – Continuing Professional Development and Workplace Learning Section (<http://www.ifla.org/VII/rt7/rtcpe.htm>, resp. <http://www.ifla.org/VII/s43/scpdwl.htm>).

66. COUYOUMDJIAN, Juan Ricardo

Chilean National Bibliography, Past and Present [Národní bibliografie Chile, její minulost a současnost] / Juan Ricardo Couyoumdjian

In: Intern. Cat. Bibliogr. Control. – [Frankfurt a. M.]. – 1011-8829. – 30, č. 2 (2001), s. 34-36. Lit. 15.

Z celé Latinské Ameriky má nejucelenější historii ve tvorbě bibliografie právě Chile. Úbce první seznam děl vztahujících se k Chile lze nalézt v dílech Antonia de León Pinela a Nicoláse Antonia, kteří zahrnují celé španělské impérium. V roce 1859 si dal Ramón Briseño, sekretář filozofické fakulty Univerzity v Chile a později ředitel Národní knihovny Chile, za cíl vydat katalog všech publikací dosud vydaných v Chile. V roce 1879 na něj navázal Miguel Luis Amunátegui, který zmapoval periodu 1860-1876 za použití stejných metod jako jeho předchůdce. Ve stejné době byl vydán třídílný spis teprve 26letého José Toribio Mediny, který pojednával o chilských koloniálních spisovatelích. Nový ředitel Národní knihovny Luis Montt oddělil knihovnu od univerzity a rozhodl se vybudovat kompletní národní bibliografii. Systém spočíval v registraci dokumentů získávaných knihovnou na základě práva povinného výtisku z roku 1872. Výsledkem tohoto snažení byly od roku 1913 víceméně nepravidelně vycházející Anuario de la Prensa Chilena, které v desítkách svazků obsahuje chilskou bibliografii od roku 1877. Poslední Anuario vyšlo dle článku v roce 1977, než bylo jeho vydávání zastaveno úplně. V roce 1981 jej nahradilo periodikum Bibliografia Chilena, jehož první číslo zahrnovalo bibliografii z let 1976-1979. Bibliografie za rok 1982 a 1984 už byla publikována na mikrofiši, ale nebyla distribuována. Národní bibliografie Chile od r. 1982 do r. 1995 je prezentována v on-line

katalogu Národní knihovny na <http://146.83.229.98.4505/ALEPH/SESSION-38109/start/bibnal.cl>. Bibliografii z let 1995-1997 lze vyhledat na www.renib.cl.

67. DILEVKO, Juris – GOTTLIEB, Lisa

Making a Difference in Their Own Way : The Role of Library Directors and Non-directorial Staff at Tribal College Libraries [Jaký v tom sami vidí rozdíl : Úloha ředitelů knihoven a dalších pracovníků v knihovnách škol původních kmenů] / Juris Dilevko, Lisa Gottlieb

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28, č. 5 (2002), s. 306-318. Lit. a pozn. 13, tab. 9.

V roce 1968 začalo odstraňování bariér, jimž museli čelit původní obyvatelé Ameriky ve snaze o vzdělání. V rezervacích si jednotlivé indiánské kmeny začaly pro sebe budovat vyšší školy, které jsou známy jako „tribal colleges“ (školy původních kmenů). Nabízejí dvouleté nebo čtyřleté studijní programy se zvláštním důrazem na kulturu a tradice kmenů. Cílem knihoven těchto škol by mělo být uchovávání a předávání kultury kmenů, zlepšování ekonomických příležitostí v kmenové komunitě i zdravotní péče. Studie zkoumá názory ředitelů a dalších pracovníků těchto knihoven týkající se jejich pracovních problémů. Uvádí výsledky dotazníkového průzkumu mezi těmito pracovníky. Celkem bylo v květnu 2001 rozesláno po Severní Americe a Kanadě 81 dotazníků. Odpovědělo 41,3 % dotazovaných (21 ředitelů a 12 dalších pracovníků). Dotazy se týkaly důvodů, proč se dotazovaní rozhodli pro práci v knihovně (nejvíce ředitelů uvedlo jako důvod vazby na určitý kmen nebo školu, z ostatních pracovníků byl důvodem osobní růst); rozdílů mezi očekáváním a realitou, s níž se v práci setkali (obě skupiny realita neuspokojila); pozitivních a negativních zkušeností (z pozitivních obě skupiny odpověděly, že je to pomoc druhým, z negativních nedostatek financí a problémy se sponzory); hlavních důvodů pro případný odchod z práce (u obou skupin to byly osobní důvody jako rodina, finance či odchod do důchodu); důvodů, proč se rozhodli setrvat v místě (u obou skupin smysluplnost práce); psychologického, duševního a emočního růstu, jež v práci zaznamenali (u obou skupin to bylo získání větší flexibility v jednání, rozšíření kulturních a duševních obzorů a spojení s kulturou kmene). Výsledky průzkumu, představené též v tabulkách, jsou komentovány. Porovnávají se postoje ředitelů a dalších pracovníků. Hlavním závěrem učiněným ze studie je zřetelná vazba dotazovaných na určitý kmen, kmenovou komunitu a na předchozí zaměstnání.

68. FRANCIS, Simon

Implementing the VTLS library management system at Tomsk State University Library : impact on management [Zavedení knihovního systému VTLS ve Státní univerzitní knihovně v Tomsku : dopad na řízení] / Simon Francis

In: Program : Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 3 (2002), s. 166-175. Lit., pozn.

V rámci evropského programu pomoci modernizaci ruských knihoven TEMPUS-TACIS (<http://www.tempusuk.ac.uk/Tacis/>) byl ve Státní univerzitní knihovně v Tomsku (Tomsk State University Library – TSUL, <http://www.lib.tsu.tomsk.su>) zaveden knihovní systém VTLS (Virginia Technology Library System – <http://www.vtls.com/>). Projekt byl realizován v letech 1996-1998, bylo do něj investováno 600 000 EUR a pod vedením Sheffield University se na něm podílel tým, složený z pracovníků univerzitních knihoven z mnoha zemí. TSUL byla první univerzitní knihovna v Rusku, kde proběhla implementace plně integrovaného automatizovaného knihovního systému. Úvodní odstavce příspěvku stručně zmiňují způsob řízení knihoven v Rusku, dějiny Tomsku, Státní univerzity v Tomsku a univerzitních knihoven. Další odstavce se věnují dvěma souběžně probíhajícím liniím rozsáhlého projektu a jejich jednotlivým fázím. První linie projektu představovala strategické plánování, školení a reorganizaci knihovny. Čtenář si může porovnat schéma staré a nové organizační struktury. Zaměstnanci knihovny byli formou workshopů seznamováni se základní koncepcí systému a dále měli možnost individuálně konzultovat specifické otázky se svými „západními protějšky“. Zároveň probíhalo výběrové řízení na nákup knihovního systému (druhá linie projektu), ve kterém zvítězil VTLS. Vedení TSUL pro začátek nakoupilo základní moduly tohoto systému. Po úspěšně zakončených prvních fázích projektu mohl řešitelský tým přistoupit k zakoupení ostatních modulů, k organizačně velmi složité pilotní fázi implementace systému a ke zkušebnímu provozu. TSUL byla před zahájením projektu nazývána „spícím gigantem“. Přímět převážně starší zaměstnance ke změně myšlení a pracovních návyků bylo velmi obtížné. Práci na projektu bránily i jazykové bariéry, přesto byl projekt úspěšný.

69. GIORDANO, Tommaso

Library co-operation on ICT in Italy : an overview [Spolupráce italských knihoven v oblasti informačních a komunikačních technologií : přehled] / Tommaso Giordano

In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 3 (2002), s. 144-151. Lit. 15, pozn. 11.

Článek pojednává o vývoji informačních a komunikačních technologií v italských knihovnách a o jejich současném využití. Autor se zaměřuje především na knihovní síť a projekty digitalizace. První počítače se v italských knihovnách objevily v polovině 80. let, tedy o několik let později než v USA a dalších vyspělých státech Evropy. Na začátku 90. let se již začaly slibně rozvíjet některé projekty automatizace. Typickým příkladem takového projektu je SBN (Servizio Bibliotecario Nazionale = National Library Services, <http://www.iccu.sbn.it/>). SBN je uzavřený systém, do kterého se mohou připojit pouze ty knihovny, které používají speciálně vyvinutý systém SBN. Ostatní knihovny jsou de facto z této národní sítě vyloučeny. V současné době SBN slučuje 1400 knihoven různých typů a velikostí. Mezi hlavní služby sítě SBN patří OPAC, sdílená katalogizace a MVS. Nastíněn je způsob financování a kooperace v síti SBN a přehledně je popsána situace v knihovnách, které zavedly pro své služby jiný informační systém. Díky projektu SBN se začala mezi italskými knihovnami rozvíjet kooperace, knihovny však neměly administrativní autonomii a tento fakt komplikoval a zpomaloval vývoj. Mezi další negativní faktory patřil nedostatek profesionálních knihovníků, neexistence centrálních univerzitních knihoven apod. Navzdory všem omezujícím faktorům není

situace v oblasti kooperace nijak zlá. Díky novým technologiím a reformě administrativy se podařilo vytvořit tři velká konsorcia pro sdílení a vývoj elektronických informačních zdrojů: CILEA (Consorzio Interuniversitario Lombardo per l'Elaborazione Automatica, <http://www.cilea.it>), CASPUR (Consorzio Interuniversitario per le Applicazioni di Supercalcole per Università e Ricerca, <http://www.caspur.it>) a CIBER (Coordinamento Interuniversitario Basi dati & Editoria in Rete, <http://ciber.caspur.it>). Všechna tři konsorcia jsou spojena projektem INFER (Italian National Forum on Electronic Resources, <http://www.uniroma1.it/infer>). Vývoj a popis digitálních sbírek je teprve v experimentální fázi. Vytvoření italské digitální knihovny je složitý proces, Ministerstvo kultury proto v únoru 2001 rozhodlo provést studii proveditelnosti tohoto záměru. Již se také rozběhly některé dílčí programy digitalizace italské literatury (CIBIT), ekonomických a právnických časopisů (ESSPER, <http://liuc.it/biblio/essper/Default.htm>) apod. Itálie tedy přijala výzvu doby a velmi se angažuje v modernizaci veřejných služeb a obnovování ekonomické infrastruktury a vzdělávacího systému. Seznam italských projektů a jejich webových stránek je přehledně uveden na konci příspěvku.

70. GLISSON, William Bradley – CHOWDHURY, Gobinda G.

Design of a digital dissertation information management system [Nárys informačního systému digitálních disertačních prací] / William Bradley Glisson, Gobinda G. Chowdhury

In: Program : Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 3 (2002), s. 152-165. Lit. 7, 13 il.

Disertační práce prezentuje samostatný a originální výzkum v oblasti doktorandského studia a často určitým způsobem rozšiřuje znalosti a porozumění ve zkoumané oblasti. Má charakter kritického zkoumání materiálu, které ještě nikdo neprovedl, nebo zkoumá tradiční materiál pomocí nových technik nebo z nové perspektivy. V příspěvku je popsán postup implementace jednoduchého informačního systému digitálních disertačních prací, který lze aplikovat v tématu, sekretářka katedry může vložit registrační informace do databáze, která neobsahuje pouze název práce, jméno studenta a vedoucího práce, ale je zde i prostor pro komentáře a poznámky, které mohou být užitečné pro různé administrativní účely. Dalším důležitým aspektem systému je, že student a vedoucí práce mohou jednoduše komunikovat v chráněném elektronickém prostředí. Systém je nastaven na různé stupně přístupových práv: student může přistupovat pouze ke své práci a ke komentářům od svého vedoucího; vedoucí práce může přistupovat ke všem pracím svých studentů a tvořit komentáře; vedoucí katedry a sekretářka může přistupovat pouze do určených částí systému, které ulehčují administrativní práci. Z toho vyplývá, že informační systém digitálních disertačních prací má tři hlavní funkce: pomoci organizovat a pořádat informace o disertačních pracích, pomáhat studentům a vedoucímu práce při tvorbě nových disertací a umožnit on-line přístup k již vypracovaným disertacím (vyhledávání a prohlížení). Příspěvek zmiňuje četné výhody systému, technická řešení, dává rady, jak systém otestovat a jak uspořádat databázi. Vše ilustrují grafy, nákresy a tabulky. Jako příklad byl vybrán systém University of Strathclyde (<http://www.strath.ac.uk/>) v Glasgow.

71. HeLIN Pilot Mentoring Scheme [Nástin projektu HeLIN] / Anne Brice, Cathryn Brown, Marie Hickman, Lis Thorburn

In: Libr. Trends. – [Urbana-Champaign]. – 0024-2594. – 50, č. 4 (2002), s. 651-664. Lit. 7, příl.

Posláním Oddělení pro zdravotnické knihovny (Health Care Libraries Unit) je zajišťovat vzdělávání zaměstnanců v rámci celé Zdravotnické knihovnicko-informační sítě (Health Libraries and Information Network, HeLIN) fungující při univerzitě v Oxfordu ve Velké Británii. Podporuje nejrozličnější programy celoživotního vzdělávání, a to zejména pro členy sítě, kteří si chtějí doplnit vzdělání v souvislosti se stále se měnícími podmínkami výkonu povolání. Spadá sem zejména zkoumání informačních potřeb zájemců o vzdělávání, volba optimálních výukových metod, organizační a finanční zabezpečení, určení odpovědnosti za dílčí výukové programy apod. Zvláštní pozornost je v článku věnována právě školitelům. Jsou zde nastíněny požadavky na osobnost školitele, faktory, které kladně i záporně ovlivňují vztah mezi ním a jeho posluchači atd. Sami školitelé musejí absolvovat speciální půlroční kurz. Vlastní školení mohou probíhat formou přímé účasti frekventantů na přednáškách, ale také např. v podobě elektronických kurzů. Příspěvek je doplněn dotazníkem pro školitele. Obsahuje několik desítek otázek na téma motivace, charakterových vlastností, temperamentu, pedagogických schopností atd.

72. HUBBARD, Marlis

Exploring the Sabbatical or Other Leave as a Means of Energizing a Career [Sabatický rok nebo jiné volno jako prostředek upevnění kariéry] / Marlis Hubbard

In: Libr. Trends. – [Urbana-Champaign]. – 0024-2594. – 50, č. 4 (2002), s. 603-613. Lit. 20.

Příspěvek vyzývá informační pracovníky, aby vzali v úvahu možný přínos dočasného přerušování své dosavadní profesní činnosti. Toto přerušování (tzv. sabatický rok nebo jiné placené volno) by měli využít k formulaci dalších (nových) cílů své kariéry a k vytvoření předpokladů k jejich realizaci. Měli by se snažit zhodnotit svou dosavadní práci a získávat nové zkušenosti, které umožní pozdější implementaci nových prvků do stávajících pracovních postupů. Způsoby využití tohoto volna jsou různé, informační pracovníci se mohou věnovat např. vytváření webových stránek či on-line kurzů informační gramotnosti, pořádání přednášek a konferencí, vytváření databází, různé dobrovolnické činnosti atd. Řada velkých mezinárodních organizací a institucí vytváří pro tyto profesionály speciální školicí programy. Informační pracovník může využít také výměnných stáží, které organizuje například American Library Association. Nabídku těchto stáží lze najít na stránkách <http://www.ala.org/work/international/links.html>. V příspěvku jsou uvedeny odkazy na webové stránky několika profesionálů, kteří získali zajímavé zkušenosti v zahraničí – např. stránky Donny Hanson, která popisuje svůj pobyt ve Spojených arabských emirátech – <http://www.sla.org/chapter/>

[cwcn/wwest/v1n1/hanson11.htm](http://www.cwcn/wwest/v1n1/hanson11.htm). Většina příkladů využití volna uváděných v příspěvku byla převzata ze zkušeností informačních profesionálů působících na Concordia University v Montrealu (<http://www.concordia.ca>).

73. CHEVERIE, Joan F.

The Changing Economics of Information, Technological Development, and Copyright Protection : What Are the Consequences for the Public Domain? [Mění se ekonomika informací, technický rozvoj a autorskoprávní ochrana : jaké mají důsledky pro veřejnou sféru?] / Joan F. Cheverie

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28, č. 5 (2002), s. 325-331. Lit. a pozn. 39.

Hodnota informací jednak jako obchodovatelné komodity, jednak jako zdroje pro produktivitu a růst národního bohatství stále stoupá. Nové technologie a jejich informační obsah mohou být použity ke zlepšení efektivity a zvýšení produktivity hospodářství. Přitom ale systém ochrany autorských práv byl navržen tak, aby vyrovnal inherentní ekonomickou charakteristiku informací: totiž fakt, že je nákladnější informaci vytvořit, než ji reprodukovat. Tvůrci a producenti informací mají omezenou dobu na kontrolu reprodukce a šíření svých informačních děl podle autorského zákona. Po vypršení ochranné lhůty je dílo vráceno intelektuální společnosti nebo veřejnosti, kde může být použito pro tvorbu nových děl. S příchodem digitální technologie ale musí stávající systém autorskoprávní ochrany čelit nové situaci: větší snadnosti přístupu k informacím a menší možnosti jej kontrolovat. Kopírování intelektuálních děl z počítače je velmi levné a nemůže autorovi uhradit náklady, které na tvorbu těchto děl vynaložil. Autoři žádají účinnější autorskoprávní ochranu, ale zájmem veřejnosti je přitom právě snadný přístup k informacím. Článek se zabývá současným mezidobím, kdy v důsledku rychle se měnící techniky a ekonomiky informací nejsou tyto otázky dořešeny, a také důsledky, které daný stav způsobuje tvůrcům, uživatelům a distributorům. Knihovny historicky hrály důležitou úlohu v udržování rovnováhy mezi různými zájmy („copyright balance“) a měly by se snažit, aby tuto úlohu hrály i nadále.

74. JONSSON, Gunilla

The Basis for a Record : in the light of Functional Requirements for Bibliographic Records [Základna pro vytváření záznamů ve světle funkčních požadavků na bibliografické záznamy (FRBR)] / Gunilla Jonsson

In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 41-46. Lit. a pozn. 19.

V několika posledních letech se v mezinárodním měřítku rozvinula diskuse ke katalogizaci a k ní se vztahujícím standardům. Protože katalogizace začíná v současnosti nabývat globálního charakteru a stávající požadavky na podobu vytváření bibliografických záznamů se nezdály být dostačující, vznikla z iniciativy IFLA studie s názvem Funkční požadavky na bibliografické záznamy (Functional Requirements for Bibliographic Records – FRBR). Studie byla poprvé představena na konferenci v Kodani v roce 1997. V příspěvku jsou nastíněny změny, které FRBR přináší třem důležitým skupinám katalogizačních pravidel – AACR2, italským katalogizačním pravidlům RICA a německým katalogizačním pravidlům RAK. Pro všechna tato pravidla znamená implementace FRBR vytvoření jednotné základny pro vytváření záznamu. Zvláštní pozornost je zaměřena na podobu záznamů specifických typů dokumentů dle FRBR, jako jsou např. záznamy všech on-line dokumentů, záznamy digitálních objektů uchovávaných v digitálních archivech aj. Podrobněji je řešena problematika vzájemných vztahů jednotlivých entit, tak jak je FRBR definuje.

75. KOVRIŽNYCH, Jelena Viktorovna – MINKINA, Valentina Al'fredovna – RUDAKOVA, Natal'ja Vasil'jevna

Škola informacionnych rabotnikov : vozroždenije peterburgskich tradicij povyšeniia kvalifikacii [Škola informačních pracovníků : znovuzrození petěrburských tradic zvyšování kvalifikace] / Jelena Viktorovna Kovrižnych, Valentina Al'fredovna Minkina, Natal'ja Vasil'jevna Rudakova

In: Nauč. Techn. Inform. Ser. 1. – [Moskva]. – 0548-0019. – Č. 9 (2002), s. 31-34. Příloha.

V roce 2001 byla v Sankt-Petěrburgu založena Škola informačních pracovníků, což je autorkami článku považováno za první krok k obnově systému zvyšování kvalifikace v této profesi. Zřizovateli školy jsou Leningradské sdružení projekčních organizací (LASPO), fakulta zvyšování kvalifikace a katedra vědeckotechnických informací St.-Petěrburské státní univerzity kultury a umění (SPbGUKI) a Ústřední městská veřejná knihovna V. V. Majakovského. Každá ze zakládajících institucí přispěla svým specifickým dílem: LASPO, sdružující 65 významných vědeckovýzkumných a projekčních institucí města, které již dříve vytvořilo korporativní informační systém s cílem informační podpory projektové a stavební činnosti, zúročí dosavadní praktické zkušenosti informačních služeb a lépe využije unikátní sbírky normativně-technické a projektové dokumentace, příručkové literatury a domácích a zahraničních časopisů; jmenované katedry SPbGUKI uplatní letité zkušenosti na poli rekvalifikace a zvyšování kvalifikace; knihovna V. V. Majakovského nabídne bohaté fondy referenčních informačních zdrojů a svoji znalost informačních zdrojů nacházejících se na území města (v knihovně funguje Středisko podnikatelských a právních informací, knihovna dále iniciovala výzkum informačního trhu města a zorganizovala mezinárodní výstavy informačních zdrojů a služeb). První, svým způsobem pilotní akcí nové školy byl pětidenní seminář „Informační zajištění činnosti podniků“ (jeho program je v článku popsán). Autorky na základě přípravy semináře a jeho výsledků formulují body charakterizující současnou situaci v oblasti informační činnosti podniků: informační střediska nacházející se v ekonomicky a personálně složité situaci musí zajistit analýzu daleko širšího okruhu dokumentů (při nízkém podílu recenzovaných materiálů); informační pracovníci mají větší zodpovědnost za výběr a hodnocení vnějších informačních zdrojů, neboť jejich využívání je drahé; mění se funkce informačních středisek v podnicích, a to směrem k nutnosti koordinovat informační činnost všech útvarů podniku, a také směrem k nezbytnosti hodnotit informační produkty a služby vlastního podniku z hlediska jejich konkurenceschopnosti na informačním trhu atd.

76. LAUDER, John E.

Partnerships in Preservation : the experience of the NEWSPLAN 2000 Project [Spolupráce v oblasti ochrany dokumentů : zkušenosti z projektu NEWSPLAN 2000] / John E. Lauder

In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 47-51.

Projekt NEWSPLAN 2000 (<http://www.NEWSPLAN2000.org>) je založen na spolupráci několika institucí v rámci celonárodního programu ochrany kulturního dědictví Velké Británie. Cílem projektu je uchovat na mikrofiších vybrané tituly regionálních novin (asi 1700 titulů) pro budoucí generace, část kopií uložit v archivu, část zpřístupňovat ve vybraných knihovnách. Myšlenka projektu vznikla v 90. letech. Hlavní podíl na jeho financování má Heritage Lottery Fund (HLF, <http://www.hlf.org.uk>), který podporuje celou řadu projektů ochrany kulturního dědictví ve Velké Británii. Na projektu se dále podílí 10 regionálních pracovních skupin, 3 národní knihovny (British Library, National Library of Wales, National Library of Scotland). Je koordinován zvláštním úřadem – The NEWSPLAN 2000 Project office. Hlavním pracovištěm je British Library, resp. její Newspaper Library (viz <http://www.bl.uk/collections/nplan.html>). Úloha jednotlivých účastníků je v článku podrobněji popsána.

77. MALINSKI, Richard M.

Job Rotation in an Academic Library : Damned if You Do and Damned if You Don't ! [Přesuny zaměstnanců ve vysokoškolských knihovnách : podporovat či nikoli?] / Richard M. Malinski

In: Libr. Trends. – [Urbana-Champaign]. – 0024-2594. – 50, č. 4 (2002), s. 673-680. Lit. 11.

Příspěvek popisuje systém pravidelného střídání zaměstnanců na pracovních místech čili systematické přesuny zaměstnanců od jedné práce ke druhé. Tato metoda profesního zdokonalování zaměstnanců je využitelná v mnoha směrech a uplatňuje ji stále více univerzit. Řada z nich prezentuje příslušné programy na svých webových stránkách (např. The Indiana University v Bloomingtonu, viz <http://www.indiana.edu/~libpers/jspolicies.html> nebo <http://www.indiana.edu/~libpers/jobsharing.html>, australská University of Wollongong – http://www.uow.edu.au/admin/personnel/conditions/gs_jobrotation.html). Autor uvádí příklady několika studií zabývajících se daným tématem a zvažuje důvody pro a proti realizaci těchto programů. Kladem jejich implementace může být např. obohacení zaměstnanců o nové zkušenosti, vytržení ze stereotypu, vzniká hodnocení příslušné profese ze zcela jiného úhlu, což může dobře využít zaměstnavatel apod. Hlavním negativem je bezpochyby nechuť zaměstnanců učit se novým věcem a také mnohdy nezanedbatelná výše celkových nákladů (např. na zaškolení). Jako konkrétní příklad je podrobněji popsána situace v menší univerzitní knihovně na Ryerson University v Kanadě (<http://www.library.ryerson.ca/>).

78. MATTHEWS, Catherine J.

Becoming a Chief Librarian : An Analysis of Transition Stages in Academic Library Leadership [Jak se stát vedoucím knihovníkem : analýza přechodných stupňů kariérního postupu v rámci vysokoškolských knihoven] / Catherine J. Matthews

In: Libr. Trends. – [Urbana-Champaign]. – 0024-2594. – 50, č. 4 (2002), s. 578-602. Lit. 29, příl.

Základem studie je čtyřdílný Nicholson-Westův model upevňování role řídicího pracovníka vysokoškolské knihovny a některé modely příbuzné. První fáze je fází přípravnou. Zde nový vedoucí pracovník formuluje základní cíle a prostředky, kterými chce stanovených cílů dosáhnout, zmapuje svou dosavadní činnost v oboru (nejčastěji formou životopisu) a vytvoří koncept, podle kterého bude dále postupovat. Uvědomí si, co může nabídnout a naopak, co v souvislosti se svým budoucím postavením očekává. Ve druhé fázi dochází ke konfrontaci s ostatními zaměstnanci příslušné instituce. Ty autor dělí do tří úrovní: 1. mikroúroveň – tzn. pracovníci, kteří nejúžeji spolupracují se stávajícím či budoucím vedoucím pracovníkem, 2. střední úroveň představuje širší okruh spolupráce – ostatní personál knihovny a také zaměstnanci (zejména pedagogové) působící na příslušné fakultě, 3. makroúroveň zahrnuje představitele vedení celé univerzity jako rektora, děkany aj. Po dostatečném zmapování situace a s ohledem na zjištěná fakta následuje fáze úprav, kdy nový vedoucí pracovník implementuje konkrétní nové postupy vedoucí ke změnám a zlepšení chodu organizace podle svých představ. V závěrečné fázi dochází ke stabilizaci situace po úpravách, odstraňování zbývajících drobných nedostatků a vytváření optimálních podmínek pro další plynulý chod organizace. Součástí příspěvku je vzor dotazníku pro anonymní zjišťování spokojenosti zaměstnanců s činností vedoucího pracovníka za určité časové období.

79. MYHILL, Christine E.

ICT for access to information services for disabled people : an overview of projects and services at Gateshead Libraries Service [Informační a komunikační technologie pro přístup k informačním službám pro tělesně postižené : přehled projektů a služeb knihoven v Gateshead] / Christine E. Myhill

In: Program : Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 3 (2002), s. 176-181. Lit. 8, pozn. 5.

Ve Velké Británii žije přes 6,6 milionu tělesně postižených lidí v produktivním věku, což je téměř jedna pětina obyvatel v produktivním věku. Postižení lidé mají stejná práva na informace jako ostatní, stále však musí čelit bariérám, které jim brání v přístupu k informacím. Na odstranění bariér se výrazně podílejí knihovny. Díky zapojení informačních a komunikačních technologií (ICT) jsou služby pro zrakově a sluchově postižené občany velmi kvalitní. Článek popisuje několik dílčích projektů a služeb pro tělesně postižené, které byly zavedeny v knihovní síti v Gatesheadu (Gateshead Libraries Service). Díky programu AIRS (Access to Information and Reading Services), který byl zahájen již v roce 1987, knihovny dnes poskytují služby jak zrakově, tak i sluchově postiženým. Mezi tyto služby patří např. národní a regionální „mluvící noviny“, rozsáhlé transkripční služby (převod textů do Braillova písma), audiokazety a digitální média určená organizacím i jednotlivcům. Zmíněné materiály obsahují zprávy a

reportáže vyhledané, připravené, prezentované, nahrané a distribuované AIRS. V rámci AIRS se dále pořádají kurzy rozvíjející vnímavost postižených občanů a poskytují se konzultace k problému zhoršování zraku a sluchu. Článek blíže popisuje také informační služby kabelových televizí, produkty na CD-i (Compact Disc-interactive) a zlepšování síťových služeb s ohledem na postižené občany.

80. NICKERSON, Matthew

Heritage through Oral History and Archival Images [Kulturní dědictví prostřednictvím zvukových a obrazových informací v digitální formě] / Matthew Nickerson

In: IFLA J. – [München]. – 0340-0352. – 29, č. 1 (2003), s. 52-55. Lit. 8.

Služba WWW nabízí v současnosti knihovnám, archivům a muzeím jedinečnou možnost zpřístupňovat uchovávané kulturní dědictví širokému okruhu uživatelů. Příspěvek přibližuje situaci ve Spojených státech amerických, kde jsou rozvíjeny projekty, které zmíněným způsobem umožňují přístup k fondům jednotlivých institucí nebo jejich skupin. Autor příspěvku popisuje konkrétní projekt Voices of Colorado Plateau (Hlasy Coloradské plošiny, <http://archive.li.suu.edu/voices/>), což je nová on-line multimediální prezentace využívající možnost obrazu a zvuku při budování a zpřístupnění digitální virtuální knihovny vytvářené osmi institucemi ze zmíněné geografické oblasti. Jsou nastíněny způsoby spolupráce mezi institucemi, popsány využívané technologie atd. Rozhraní pro vyhledávání, které využívá systému jednotlivých menu, je charakterizováno jako poměrně jednoduché a uživatelsky příjemné.

81. PINFIELD, Stephen

The changing role of subject librarians in academic libraries [Změna role oborově specializovaných informačních pracovníků ve vysokoškolských knihovnách] / Stephen Pinfield

In: J. Libr. Inform. Sci. – [London]. – 0961-0006. – 33, č. 1 (2001), s. 32-38. Lit. 10, pozn. 3.

Ve většině britských vysokoškolských knihoven hrají klíčovou úlohu při poskytování informačních služeb tzv. oborově specializovaní informační pracovníci (subject specialists, subject librarians). Jedná se o odborníky, jejichž úkolem je získávat a zpřístupňovat uživatelům informační zdroje z určitého vědního oboru. Jejich funkce se v průběhu let osvědčila, ačkoli jim v některých studiích bývá vytýkána určitá jednostrannost a neschopnost chápat knihovní fond jako efektivně fungující celek a v tomto smyslu dostatečně podporovat jeho využívání. I kritici se však shodují s ostatními autory na tom, že „tradiční“ role těchto specialistů se v současné době musí změnit, a to zejména s ohledem na rozvoj informačních technologií. Často bývá diskutována jejich funkce v souvislosti se stálým rozvojem elektronických a hybridních knihoven. Podle autora článku bude v budoucnu nutné zaměřit se na co nejužší spolupráci s uživatelem, aby poskytované informace byly co nejadresnější, profilovat fond na základě požadavků uživatelů, provádět selekci elektronických zdrojů na základě určitých kritérií (jsou v textu uvedena), spolupracovat s odborníky, kteří mají na starost technické a technologické zabezpečení chodu knihovny, vhodnou formou prezentovat všechny potřebné informace na webových stránkách knihovny, aktivně se účastnit vzdělávacích programů (zejména souvisejících s příslušnou disciplínou) na půdě knihovny i mimo ni atd.

82. PROCTOR, Edward

Spelling and Searching the Internet : An Overlooked Problem [Pravopis a vyhledávání na Internetu : přehlížený problém] / Edward Proctor

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28, č. 5 (2002), s. 297-305. Lit. a pozn. 49.

Špatný nebo úmyslně výstřední pravopis, fonetický přepis slov, tiskové a další chyby ztěžují vyhledávání na internetu. Dostupné studie na téma vyhledávání informací se zabývají komerčními databázemi, kde jsou k dispozici soubory autorit či řízené slovníky a podmínky pro vyhledávání jsou protikladné internetu. Dosud se však nezkoumaly problémy, které může při vyhledávání na internetu způsobit špatný pravopis a další textové chyby. Internetu chybí korektory pravopisu (spell checkers), které jsou k dispozici u textových editorů. Internet se v tomto směru neřídí žádnou normou, a tak při vyhledávání dochází k úniku obrovského množství informací. Autor probírá jednotlivé překážky správného vyhledávání: nesprávný pravopis (i s ohledem na angličtinu ne-rodilých mluvčích), záměrně chybný pravopis (např. u zkracování slov vlivem SMS), fonetický přepis slov, latinizace cizích abeced včetně přepisu osobních jmen (na příkladu Muamara Kádáfího demonstrováno 38 různými možnostmi přepisu jeho jména), neopravené tiskové chyby, používání velkých a malých písmen. Možným řešením je zavedení korektoru, který by odstraňoval tyto chyby a byl generován při vyhledávání v OPACu, na webových stránkách a v databázích. Zatím se rešeršéři budou muset naučit používat v rešeršních dotazech i nesprávné formy, aby mohli vyhledávat informace skryté za chybným pravopisem a dalšími chybami.

83. SCHNEIDER, Tina M.

Academic Libraries and Regional Library Systems : How Do They Stand Today? [Vysokoškolské knihovny a regionální systémy knihoven : jak si dnes stojí?] / Tina M. Schneider

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28, č. 3 (2002), s. 141-146. Lit. 29.

Příspěvek prezentuje výsledky studie současného stavu regionálních systémů knihoven ve státě Ohio, USA. Jde o organizace sdružující a podporující knihovny různých druhů ze stejné geografické oblasti. Vysokoškolské knihovny v poslední době rozpoutaly diskuzi, zda je pro ně členství v takových sdruženích přínosné či nikoliv. Cílem studie je tedy zmapovat stupeň účasti vysokýchškolských knihoven na této spolupráci, přiblížit výhody a úskalí členství a nastínit vývojové trendy. V Ohio existuje 7 regionálních systémů sloužících 314 knihovnám spadajícím do 64 z 88 distriktů. Jsou to např. MOLO (Midwestern Ohio Library Organization), NOLA (Northeastern Ohio Library Association), NORWELD (Northwestern Library District), OhioLINK sdružující převážně knihovny různých typů

škol aj. Studie prokázala, že v Ohio náleží do různých regionálních systémů celkem 37 vysokoškolských knihoven, většina z nich se připojila v 70.-80. letech 20. století. Část knihoven uvádí, že členství jim pomohlo značně se přiblížit dalším vysokoškolským i jiným (např. veřejným) knihovnám v regionu, část by uvítala hlubší a lépe organizovanou spolupráci. Autor zmiňuje i další příbuzné studie – např. výzkum zaměřený speciálně na systém OhioLINK, na jeho efektivnost a adaptabilitu při změnách vnějších podmínek pro jeho fungování (<http://winslo.state.oh.us/publib/intro.html>).

84. VAN ULLEN, Mary K. – GERMAIN, Carol Anne

Business as usual : Amazon.com and the academic library. [Obchod – jako obvykle : Amazon.com a vysokoškolská knihovna] / Mary K. Van Ullen, Carol Anne Germain

In: J. Acad. Librarianship. – [New York]. – 0099-1333. – 28. č. 5 (2002), s. 319-324. Lit. a pozn. 22, tab. 2.

V r. 1999 navrhl Steve Coffman, aby knihovny vytvořily jednoduchou meziknihovní výpůjční službu založenou na využití obrovského potenciálu virtuálního knihkupectví Amazon.com. Tato studie zkoumá vhodnost webového rozhraní Amazon.com v souvislosti s možnostmi zefektivnění MVS ve vysokoškolských knihovnách. Studie je založena na průzkumu, který byl ve 13týdenním období leden-duben 2000 proveden v knihovnách univerzity v Albany a který zkoumal míru dostupnosti titulů v databázi Amazon.com a možnosti dodání dokumentů podle očekávání jednak vědeckých pracovníků, jednak studentů. Autorky článku uvádějí metodiku průzkumu a jeho výsledky. Velkým problémem Coffmanova návrhu globálního systému MVS je podle nich to, že nebere v úvahu náklady na dodání knih a jejich zpracování, jež by byly spojeny s každou transakcí. Tento model založený na praktikách knižního obchodu by tedy nebyl pro knihovny použitelný. Ukázalo se též, že Amazon.com by nemohl dodávat knihy půjčované z fondů knihoven univerzity v Albany dostatečně rychle, aby uspokojil studenty.